



LAILILAN KAUPUNGIN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Päiväkotien esiopetus

Hyväksytty Laitilan kaupungin sivistysvaliokunnassa

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA 2021

Sisällys

1.	OPISKELUHUOLTO LAITILAN KAUPUNGISSA	4
2.	OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	4
2.1.	Oppilas- ja opiskelijamäärät	5
2.2.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	5
2.3.	Lastenneuvola.....	6
2.4.	Kuraattori.....	6
2.5.	Psykologi	7
2.6.	Muut hyvinvointia tukevat palvelut	7
2.7.	Muu opiskeluhooltohenkilöstö.....	9
3.	YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT	9
3.1.	Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä	9
3.2.	Turvallisuus.....	9
3.3.	Oppilaiden/ opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen	10
3.4.	Kuraattori yhteisöllisessä opiskeluhuollossa	11
3.5.	Psykologi yhteisöllisessä opiskeluhuollossa	11
3.6.	Opinnoissa eteneminen ja poissaolot	12
3.7.	Päihteet	12
3.8.	Koulukuljetukset	12
4.	YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN.....	13
4.1.	Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto	13
4.2.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto asiakastyössä.....	14
4.3.	Lastenneuvola.....	15
4.4.	Kuraattori asiakastyössä	15
4.5.	Koulupsykologi asiakastyössä.....	16
4.6.	Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa ja esiopetuksessa.....	16
4.7.	Erityisruokavaliot	17
4.8.	Opiskeluhoollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	17

4.9. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa.....	18
5. YHTEISTYÖ TEHOSTETUN JA ERITYISEN TUEN, JOUSTAVAN PERUSOPETUKSEN SEKÄ SAIRAALAOPETUKSEN YHTEYDESSÄ.....	18
6. OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA ..	19
7. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN.....	20
8.1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut päiväkodeissa.....	21
8.2. Yhteisöllinen opiskeluhoollto päiväkodeissa.....	21
8.3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen päiväkodeissa.....	21
8.4. Opiskeluhoollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa päiväkodissa.....	22
8.5. Opiskeluhoolltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.....	22

1. OPISKELUHUOLTO LAITILAN KAUPUNGISSA

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa olevalla oppilaalla tai lukiossa olevalla opiskelijalla on oikeus saada opiskeluhoitoa. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Opiskeluhoitotyö kuuluu kaikille koulu yhteisössä toimiville aikuisille ja sitä tehdään yhdessä oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoollon monialaista yhteistyötä määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Opiskeluhoolto koostuu koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoollosta sekä opiskeluhoollon palveluista, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään neuvolapalveluina.

Laitilan kaupungin esi- perus- ja lukio-opetusta antaviin yksiköihin on laadittu yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat, jotka ovat pääosiltaan yhtenevät, mutta yksikkökohtaiset erot kirjataan kunkin opetusta antavan yksikön omaan suunnitelmaan. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Edellisen kerran kaupungin laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty 3.6.2019 kaupungin valtuuston kokouksessa.

Koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä. Sitä johtaa oppilaitoksen rehtori tai varhaiskasvatusjohtaja. Kunkin oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmään kuuluvat varhaiskasvatusjohtajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja sekä oppilaiden edustaja. Ryhmän kokoonpano tarkistetaan lukuvuosittain ja ryhmään voi kuulua myös muita asiantuntijoita tapauskohtaisesti.

Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan koulutustilaisuuksissa sekä henkilökuntakokouksissa. Perehdytyksestä vastaa kunkin yksikön johtaja. Oppilaat ja huoltajat sekä yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan oppitunneilla, vanhempainilloissa ja erilaisissa lukuvuosiedotteissa. Muutoksista tiedotetaan myös paikallislehdessä.

2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Opiskeluhoollollisessa suunnittelussa on arvioitava opiskeluhoollon kokonaistarvetta ja käytettävissä olevia opiskeluhoitopalveluita. Opiskeluhoollon kokonaistarpeen arvioinnissa ja vaikuttavuuden seurannassa hyödynnetään mm. kouluterveyskyselyn tuloksia, kouluterveyshuollon tekemien terveyskyselyjen vastauksia (mm. laajat terveystarkastukset), koulukiusaamiseen liittyviä kartoituk-

sia, lastensuojelusuunnitelman tilastoja sekä hyvinvointitilinpäätöksen lapsia ja nuoria koskevia selvityksiä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista saadaan lisätietoa myös hyvinvointikertomuksesta. Oppilaitoksissa selvitetään tehostettua tai erityistä tukea saavien oppilaiden määrä, kun arvioidaan opiskeluhuollon tarvetta. Esioppilaiden, perusopetuksen ja lukio-opetuksen oppilasmäärät ovat mukana opiskeluhuoltotarvetta arvioitaessa.

2.1. Oppilas- ja opiskelijamäärät

Laitilassa on lukuvuonna 2021-2022 kaksi esiopetusta antavaa päiväkotia. Apilaniityn päiväkodissa on yksi 6-vuotiaiden esikouluryhmä sekä kaksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluryhmää. Pähkinäpensaassa päiväkodissa on kaksi 6-vuotiaiden esikouluryhmää sekä kaksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluryhmää. Esioppilaita on yhteensä 138.

2.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16§:n mukaista kouluterveydenhuoltoa sekä opiskeluterveydenhuollolla oppilas- ja opiskelijahuoltolain 17§:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, joita koulussa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla

- 1) edistetään ja seurataan koulu yhteisön hyvinvointia sekä oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- 2) edistetään ja seurataan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja oppimiskykyä
- 3) tunnistetaan oppilaiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien/hoitajien hyvinvointia ja kasvatustyötä.

2.2.1 Mitoitus ja resurssit

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstöä mitoitettaessa tulee ottaa huomioon kaikki keskeiset tehtäväalueet. Oppilaan henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, terveydenhoidon ja sairaanhoidon lisäksi kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tarvitsevat aikaa terveystieteiden, koulun työolojen valvontaan, yhteistyöhön koulu yhteisön kehittämisessä, täydennyskoulutukseen osallistumiseen ja kouluterveydenhuollon kehittämiseen. Riittävästi aikaa tarvitaan säännölliseen yhteistyöhön oppilaiden perheiden, opettajien ja oppilashuollon henkilöstön sekä sosiaalitoimen, terveyskeskuksen ja erikoissairanhoidon kanssa.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilöstömitoitukseen vaikuttavat myös koulun rakenne, koko ja muut voimavarat sekä kunnan koko ja taajama-aste. Suuriin kouluihin kasautuu ongelmia tavanomaista enemmän. Jos oppilaat tulevat laajalta alueelta, yhteistyöhön on varattava lisää aikaa.

Henkilöstömitoitukseen ja yleisestikin voimavarojen hallintaan vaikuttavat keskeisesti myös työkäytännöt ja koko toiminnan organisointitavat, jotka edellyttävät jatkuvaa arviointia.

Kouluterveydenhoitajalla on suosituksena enintään 600 oppilasta. Oppilasmäärää vähennetään, mikäli työntekijöiden vastuulla on useita eri kouluja tai oppilaissa on paljon erityistä tukea vaativia, esim. erityisen tuen oppilaita tai maahanmuuttajia. Erityisen tuen oppilaat tarvitsevat n. kolme kertaa keskimääräistä enemmän aikaa terveydenhoitajalta ja lääkäriltä (Stakes 2002). Terveydenhoitajan laskennallisen oppilasmäärän tulee olla pienempi, jos paikallisissa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa on puutteita.

Lääkärin resursseissa suositus 1 pv/viikossa/500 oppilasta.

2.3. Lastenneuvola

Esikoululaisten terveydenhuoltopalveluista vastaa lastenneuvola. Lastenneuvola on mukana yhteisöllisessä oppilashuollossa.

2.4. Kuraattori

Kuraattori on koulun sosiaalialan asiantuntija. Kuraattorin työn tavoitteena on lapsen ja nuoren sosiaalisen hyvinvoinnin ja myönteisen kokonaiskehityksen tukeminen koulun kasvatustavoitteiden mukaisesti. Kuraattori toimii yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja yhteistyötahojen sekä koulun ja päiväkodin muun henkilökunnan kanssa ja antaa heille asiantuntija-apua ja neuvontaa oppilashuollon sosiaalisissa kysymyksissä.

2.4.1. Mitoitus ja resurssit

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ei määrätä henkilöresurssin lukumäärää vaan todetaan, että opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä oppilaalle myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Koulun sosiaalityön mitoituksen pohjaksi on otettava ensisijaisesti koko oppilaskehitys ja kouluyhteisöjen määrä, koska työ pohjautuu yhteisölliseen työotteeseen. Kaikki koulun oppilaat ja esioppilaat ovat koulukuraattorin asiakkaita joko yksilöinä tai yhteisön jäseninä. Kuraattorin näkökulmasta yksilö näyttäytyy aina jonkin ryhmän jäsenenä. Ammattiliitto Talentian linjauksen sosiaalihuollon henkilöstön mitoituksen mukaan yhtä koulun sosiaalityöntekijää kohti saa olla korkeintaan kolme kouluyhteisöä. Koulujen yhteenlaskettu oppilasmäärä on tällöin noin 600 oppilasta kuraattoria kohden. Yksilötyön osalta sovelletaan lastensuojelun lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapsiasiakkaiden enimmäismäärää eli 40 oppilasta. Laitilassa on esiopetusikäisiä, peruskoulun oppilaita sekä lukion ja Winnovan opiskelijoita yhteensä 1230. Kyseinen oppilaskehitys jakautuu yhteensä yhdeksään oppilaitokseen sekä kahden päiväkodin esiopetukseen. Laitilan kaupungin palveluksessa on

kaksi kuraattoria, eli oppilasmäärän voidaan katsoa olevan Talentian linjauksen mukainen. Sen sijaan yksiköitä molemmilla kuraattoreilla on enemmän kuin kolme kuraattoria kohden.

2.5. Psykologi

Psykologi edistää hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia lasten ja nuorten arjessa. Tavoitteena on ennaltaehkäistä lasten ja nuorten kehitykseen liittyvien vaikeuksien syntyä ja pahenemista. Psykologi toimii yhteistyössä koulun ja kodin sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Psykologin ammattia harjoittavan tulee olla Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontaviraston (VALVIRA) laillistama psykologi. Koulun tai oppilaitoksen psykologi on terveydenhuollon ammattihenkilö riippumatta siitä, missä hallinnollisessa organisaatiossa hän työskentelee. Toimintaa säätelevät terveydenhuollon ammattihenkilöstöä koskevat lait, kuten vaitiolovelvollisuuteen, salassapitoon ja potilasasiakirjojen laatimiseen ja säilytykseen liittyvät lait. Koulussa ja esiopetuksessa työskentelevää psykologia koskevat terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä säädettyjen lakien lisäksi lastensuojelulaki ja perusopetuslaki. Perusopetuslaissa ja opetussuunnitelmien perusteissa on myös psykologin työtä ohjaavia täsmentäviä ohjeita moniammatillisesta oppilashuoltotyöstä ja tiedonsiirrosta.

2.5.1. Mitoitus ja resurssit

Perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetussa esi- ja perusopetuksessa, lukiolaissa (629/1998) tarkoitetussa koulutuksessa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitetussa koulutuksessa olevan oppilaan oikeudesta saada oppilas- ja opiskelijahuolto säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Sen mukaan kunnan tulee järjestää koulupsykologipalveluita esi-, perus- ja lisäopetuksen sekä valmistavan opetuksen oppilaille. Psykologin työn yleisessä mitoituksessa tulee ottaa huomioon, että palvelut taataan kattavasti kaikille kouluasteille: esi-, perus- ja lisäopetukseen sekä toisen asteen koulutukseen.

THL:n ja psykologiliiton suositus koulupsykologien mitoituksesta perusopetuksessa on yksi psykologi 600 - 800 oppilasta ja korkeintaan kolmea työpistettä kohti, jotta lakisääteiset tehtävät voidaan toteuttaa laadukkaasti. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilaalla tulee olla mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt ja kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä.

2.6. Muut hyvinvointia tukevat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät ja oppilashuoltopalveluja tuottavat hyvin hoidettu varhaiskasvatus sekä turvallinen koulu. Perheneuvola tarjoaa laaja-alaisesti asiantuntija-apua kasvatus- ja perheasioissa. Lastensuojelun perhetyö tukee perheiden arkea. Terveystoimen äitiys- ja lastenneuvola sekä neuvolan perhetyö seuraavat lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja tekevät ennaltaehkäisevää työtä.

2.6.1. Perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja nuorten myönteistä kehitystä vanhempien kanssa. Ohjausta ja neuvontaa annetaan perheen ihmissuhteisiin sekä lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä.

Perheneuvolan ja koulupsykologin työ- ja vastuunjako on sovittu siten, että perheneuvolan psykologille ohjautuvat/ohjataan oppilaat ja heidän perheensä seuraavissa asioissa: vanhemmuuteen, kasvatuksellisiin kysymyksiin ja perhedynamiikkaan liittyvät pulmat sekä lapsen kehityksen, käyttäytymisen ja laajemman tunne-elämän arvioinnin tarve. Perheneuvolapsykologin toimenkuvassa korostuukin mielenterveydellinen työ sosiaali- ja terveystoimen alaisuudessa, kun taas koulupsykologin työnkuvassa sivistystoimen alla korostuvat oppilaan oppimiseen ja oppimisen tukeen liittyvät työt, kuten tiedollistaidollisen tutkimustarpeen arvioiminen ja suorittaminen tai psyykkisen tilan kartoitus ja jatkohoitoon ohjaus, tukikäynnit oppimiseen liittyvissä tai oppimista rajoittavissa kysymyksissä sekä laajemmin työyhteisöissä ja oppilashuoltotyöryhmässä toimiminen.

2.6.2. Yhteistyö sosiaalitoimen ja lastensuojelun kanssa

Koululla, päiväkodilla ja sen oppilashuollolla on tärkeä tehtävä paitsi ehkäisevässä lastensuojelussa myös siinä, että lasten ja nuorten turvattomuus ja suojelun tarve huomataan ja näihin tilanteisiin puututaan viivyttämättä. Koulun ja esiopetuksen kautta voidaan myös kanavoida tukea lastensuojelun asiakkaina oleville lapsille ja nuorille. Se, että koulunkäynti ja esiopetus saadaan sujumaan, suojaa merkittävällä tavalla lapsen kasvua ja kehitystä. Koulu ja esiopetus ovat siis lastensuojelun keskeisiä yhteistyökumppaneita. Oppilaisiin liittyvistä huolista voidaan konsultoida sosiaalitoimea kertomatta oppilaan nimeä. Mikäli kasvatus- ja opetustoimen palveluksessa olevalla henkilöllä on lastensuojelullinen huoli jostakusta oppilaasta tai alaikäisestä opiskelijasta, hänellä on velvollisuus tehdä yhteydenottopyyntö sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Sen henkilön, jolla huoli herää, on itse tehtävä ilmoitus, eikä sitä voi delegoida esim. esimiehelle.

- yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi: yhdessä oppilaan tai huoltajan kanssa on mahdollista ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenotto johtaa sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioon, jossa kartoitetaan lapsen ja perheen tuentarpeet. Vanhempien kanssa yhteistyössä aloitettu palvelutarpeen arviointi luo parhaan mahdollisen alun toimivalle asiakassuhteelle.
- Lastensuojeluilmoitus: kasvatus- ja opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia ilmoittamaan lastensuojeluun, mikäli he havaitsevat puutteita oppilaiden hoidossa ja huolenpidossa tai vaarantavia olosuhteita liittyen lapsen kehitykseen tai omaan käyttäytymiseen. Ilmoituksessa on kysymys huolen ilmaimisesta sen suhteen, onko oppilaan arjessa kaikki kunnossa silloin, kun asiaan ei saada selvyttä kodin ja päiväkodin välisellä yhteistyöllä. Hyvään toimintatapaan kuuluu, että ilmoittava taho ilmoittaa aikeestaan myös huoltajalle, mikäli siitä ei hänen arvionsa mukaan aiheudu vaaratilannetta oppilaille.

2.7. Muu opiskeluhooltohenkilöstö

Koulujen opiskeluhooltoon voi kuulua myös erilaisia hanke- ja muita lapsiperhe- ja nuorisotyön ammattilaisia. Esimerkiksi lukuvuoden 2021-2022 aikana päiväkodissa ja koulussa työskentelee hanketyöntekijöitä tukemassa lasten ja nuorten opiskelua, hyvinvointia ja lapsiperheiden arkea.

3. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu koko yhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arvioiminen. Työssä otetaan huomioon ja edistetään oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja esteettömyyttä.

3.1. Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä

Yksikkökohtaista opiskeluhooltotyötä suunnitellaan ja arvioidaan yksikkökohtaisissa opiskeluhooltoryhmissä. Jokaisessa oppilaitoksessa yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa. Ryhmä voi kokoontua useammin, mikäli opiskeluhooltotarpeen arviointi sitä edellyttää. Yksikkökohtaisesti seurataan lasten ja nuorten hyvinvointia hyödyntäen mm. yhteenvetoja terveystarkastuksista, kouluterveyskyselyä, koulun terveydellisten olojen seuranta, kiusaamiskyselyjen yhteenvetoja sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen saatavuutta suhteessa kävijämäärään/tarpeeseen.

Tämän ryhmän kutsuu koolle rehtori/ varhaiskasvatusjohtaja ja muistion kokouksessa päätetyistä asioista pitää erikseen valittu sihteeri. Tämä yhteisöllistä opiskeluhoiltoa koskevan kokouksen muistio säilytetään samassa paikassa kuin henkilökuntakokouksien pöytäkirjat. Oppilaitokset tekevät itse ja osallistuvat myös erilaisiin kyselyihin ja tutkimuksiin, joista saadaan tietoa oppilaitoksen tilanteesta ja hyvinvoinnista. Näiden raporttien pohjalta saadaan selville oppilaitoksen kehittämiskohdeet. Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä suunnittelee ja koordinoi oppilaitoksessa tapahtuvaa opiskeluhoiltotyötä, korjaavia toimenpiteitä ongelmakohtien ratkaisemiseksi sekä ennaltaehkäisevää toimintaa opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Tähän ennaltaehkäisevään työhön tarvittaessa osallistuvat eri lasten ja nuorten kanssa työtä tekevät tahot mm. nuorisotoimi, sosiaali-toimi, poliisi, seurakunta, MLL, SPR ja muut yhteisöt ja järjestöt.

3.2. Turvallisuus

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi on kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Kouluterveydenhoitaja ja työterveyshoitaja suunnittelevat tarkastusajankohdan yhdessä ja kutsuvat työryhmän koolle. Tarkastuksessa havainnoidaan yhdessä mahdolliset terveydelle haitalliset ja tapaturmariskin muodostavat opiskelu ympäristöt. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista

seurataan vuosittain. Työsuojelutarkastukset on yhdistetty edellä mainittuihin tarkastuksiin, mutta tarpeen ilmetessä työsuojelutarkastus tehdään lisäksi erikseen.

Opiskelijoiden turvallisuus on varmistettava jokaisessa opetustilanteessa. Jokaiseen oppilaitokseen on laadittu oma turvallisuussuunnitelmansa. Suunnitelma päivitetään toimintojen ja/tai henkilöstön muuttuessa. Suunnitelman tiedottamisesta ja henkilöstön siihen perehdyttämisestä vastaa yksikön johtaja. Pelastussuunnitelman mukainen poistumisharjoitus järjestetään vuosittain jokaisessa oppilaitoksessa. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa on turvallisuuskansiossa.

3.3. Oppilaiden/ opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen

Huoltajien osallisuus suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioimisessa toteutuu päiväkotikohtaisesti vanhempainyhdistysten/kannatusyhdistysten tai vanhempainiltojen kautta. Tiedottaminen huoltajille toteutuu syystiedotteiden ym. massatiedotteiden kautta.

Huoltajien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuutta pyritään lisäämään vanhempainilloissa erilaisilla keskusteluilla ja mahdollisuudella tehdä kysymyksiä etukäteen. Wilma- ohjelman avulla huoltajat saavat reaaliaikaista tietoa opiskelijan osallistumisesta opetukseen. Myös yhteydenpito kodin, koulun ja päiväkodin välillä on helppoa ja viestit välittyvät oikeille henkilöille, joka parantaa huoltajien kuvaa lapsensa esiopetuksesta.

Yhteistyö järjestetään siten, että opiskeluhuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla esioppilaan tai oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan tukea. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Aktiivinen tiedottaminen ja välitön yhteydenpito kotiin ongelmien ilmetessä kuuluvat kodin, koulun ja esiopetuksen yhteistyöhön. Oppilaitokset tiedottavat toiminnastaan käyttämässään sähköisissä tiedotusvälineissä, kotisivuilla, lukuvuosi- ja muissa tiedotteissa, oppilaitoksen omissa tilaisuuksissa (mm. vanhempainilloissa, avointen ovien päivissä ja vanhempainvarteissa) sekä henkilökohtaisissa tapaamisissa. Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista, oppilaan tuen tarpeista ja eri tukimuotojen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja oppilaitoksen väliseen yhteistyöhön sekä päiväkotiyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Päiväkotit antaa huoltajille tietoa myös oppilashuollon toiminnasta sekä yhteisön toimintamalleista ja tiedottamiskäytänteistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Vanhemmat osallistuvat aktiivisesti lapsensa tukitoimien suunnitteluun ja huolehtivat kotona tehtäväksi sovituista asioista.

3.4. Kuraattori yhteisöllisessä opiskeluhollossa

Yhteisöllisessä työssä kuraattori paneutuu tietyn oppilasjoukon tai ryhmän hyvinvoinnin edistämiseen sekä vuorovaikutusongelmien ratkaisemiseen. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsenenä kuraattori tuo näkemyksensä koulun ja päiväkodin sosiaalisen kulttuurin ja opiskeluilmapiirin kehittäjänä sekä kodin, koulun ja päiväkotien yhteistyön edistäjänä. Kuraattori toimii yhteistyössä myös muiden lasten hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa.

Kuraattorin tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien syntyminen. Ongelmien ilmaannuttua kuraattoriin voivat olla yhteydessä ne, joille huoli tietyn oppilasryhmän tilanteesta herää. Usein koulussa/ päiväkodissa kyseeseen tulee opettaja, muu henkilökunta, oppilaat tai vanhemmat. Yhteistyössä neuvotellaan miten ilmenneeseen tilanteeseen tulisi reagoida ja sovitaan yhdessä jatkotyöskentelystä. Kuraattori voi osallistua myös ryhmätyöskentelyyn tarkkailemalla oppilasryhmän vuorovaikutusta. Esimerkkeinä kuraattorin tekemästä yhteisöllisestä työstä on tuntien pitäminen tietyn teeman ympärille (kiusaaminen, kaverina oleminen) ja vanhempainillat. Lisäksi kuraattori osallistuu oppilasryhmien ryhmäyttämiseen. Ryhmäyttämässä tehdään usein yhteistyötä koulun tai päiväkodin muun henkilökunnan sekä nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa.

3.5. Psykologi yhteisöllisessä opiskeluhollossa

Oppilaitoksen psykologin työhön sisältyy niin hyvinvointia edistävää ja sen esteitä selvittävää työtä, ongelmia ennaltaehkäisevää työtä kuin korjaavaakin työtä. Psykologi tekee työtä lasten, nuorten ja perheiden kanssa, antaa neuvontaa ja konsultaatiota koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenille ja yhteistyötahoille sekä toimii suunnittelu- ja kehittämistehtävissä. Näistä kahta viimeisintä voidaan pitää yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluvana työnä, jotka sisältävät seuraavanlaisia työtehtäviä:

Oppilas- ja opiskelijahuoltotyössä psykologi tuo psykologista asiantuntijuutta oppilaitosten käyttöön. Tämä tapahtuu antamalla konsultaatiota henkilöstölle ja tekemällä yhteistyötä heidän kanssaan. Tavoitteena on edistää niin yksittäisen oppilaan tai opiskelijan kuin myös koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Psykologi tiedottaa omasta työstään sekä omaan alaansa kuuluvista asioista esimerkiksi vanhempainilloissa ja muissa tilaisuuksissa. Työtehtäviin voi kuulua myös esimerkiksi opettajien ja muun henkilöstön koulutus.

Psykologi voi toimia asiantuntijana oman hallintokuntansa sekä kuntatason työryhmissä, kehittämistehtävissä ja valtakunnallisissa hankkeissa. Hän voi osallistua koulun, oppilaitoksen, alueen ja kuntakohtaisten niiden suunnitelmien laadintaan, jotka koskevat esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhoitoa, turvallisuutta, opetussuunnitelmaa, erityisen tuen kysymyksiä, kunnan palvelurakennetta ja yhteistyökysymyksiä.

Koulun- ja esiopetuksenkäyntiä tukeva yhteisöllinen työ voi jatkossa pitää konkreettisesti sisällään esimerkiksi laajemmalle oppilasmäärälle suunnattuja kyselyjä tai kartoituksia, interventioita luokassa, työskentelyä oppilas- /opiskelijaryhmän kanssa, vanhempainryhmien ohjaamista tai yhteisneuvotteluja luokan tilanteesta koulussa.

3.6. Opinnoissa eteneminen ja poissaolot

Opettaja / luokanvalvoja / ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden etenemistä opiskeluissa. Jos opiskelijan opiskelussa tapahtuu olennaisia muutoksia, opettaja ottaa huolen esille opiskelijan ja huoltajan kanssa keskustellessaan. Tällöin siirrytään oppilaskohtaiseen opiskeluhuoltoon. Oppilaan opintojen ohjauksessa noudatetaan oppilaanohjauksen suunnitelmaa.

Oppilaitoksen on seurattava säännöllisesti ja ajantasaisesti opiskelijoiden osallistumista opetukseen. Opiskelijoilla on velvollisuus osallistua opetukseen. Jokainen opettaja on velvollinen kirjamaan opiskelijan poissaolot hallinto-ohjelmaan. Opettaja / luokanvalvoja /ryhmänohjaaja seuraa poissaolojen määrä ja ottaa yhteyttä huoltajaan, jos huoltaja ei ole tehnyt poissaoloista selvitystä tai poissaolojen kokonaismäärä aiheuttaa opiskelijan alisuoriutumista opiskeluissaan.

3.7. Päihteet

Tupakkalain (1.10.2010) perusteella oppilaitokset ovat aina savuttomia. Alle 18-vuotiaalla ei saa olla hallussaan tupakkatuotteita eikä päihdyttäviä aineita. Jos lakia rikotaan, käytetään tarvittaessa perusopetus- ja lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja ja valistetaan nautintoaineiden käytön tuomista ongelmista.

Oppilaitoksissa ehkäisevä päihdetyö on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, opetusta ja opiskeluhuoltoa. Päihdekasvatus on keskeinen päihdetyön muoto kouluissa ja oppilaitoksissa. Päihdekasvatusta toteutetaan osana normaalia opetusta ja toimintaa.

3.8. Koulukuljetukset

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet on päivitetty vuonna 2011.

4. YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtainen oppilashuolto pitää sisällään kouluterveydenhuollon, kuraattorin, psykologin ja/ tai monialaisen asiantuntijaryhmän palveluja. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu oppilaan ja tarpeen niin vaatiessa hänen huoltajansa suostumukseen. Yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä sovitaan yhteistyössä tavoitteista ja tuesta oppilaan koulunkäynnin ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

4.1. Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksittäisen oppilaan/opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä on edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka voi olla esimerkiksi huollon esille ottanut lapsen opettaja tai erityisopettaja. Opiskeluhoitokertomuksen kirjaukset tekee ryhmän vastuuhenkilö tai erikseen ryhmässä sovittu henkilö.

Käsiteltäessä yksittäisen oppilaan tukeen liittyvää asiaa, oppilaan huoltajalle tulee antaa tietoa oppilasta koskevien tietojen käsittelyyn, tietojensaantiin ja niiden luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvistä kysymyksistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa (suostumuslomake).

Käsittelyyn voi osallistua oppilaan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen perusteella tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja taikka oppilaan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen oppilaan sijasta.

Opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhoitokertomukseen, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon potilasasiakirjoihin tai opiskeluhoillon kuraattorin/psykologin asiakaskertomukseen. Vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut ryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia.

Opiskeluhoitokertomus tehdään jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Kertomukseen kirjataan yksittäisen oppilaan:

1. nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan nimi ja yhteystiedot
2. kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kirjauksen päivämäärä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
3. asian aihe ja vireillepanija
4. oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
5. tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
6. toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen liittyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhoitokertomukset ja muut oppilashuollon tehtävissä laaditut ja saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää em. rekisteriä. Kukin oppilaitos säilyttää ko. rekisterin oman koulun osuutta (paperitallenteet) omassa arkistossa. Rehtori vastaa oman oppilaitoksen osalta opiskeluhoitorekisteristä. Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

4.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto asiakastyössä

Opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Terveystarkastuksen yksittäisille opiskelijoille tekemät terveystarkastukset ja siihen kuuluva neuvonta ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Terveystarkastuksen sisältö määräytyy ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan noudattaen Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon oppaiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon laatusuosituksen ohjeita. Kouluterveydenhuollon suosituksen mukaan oppilaalle on järjestettävä terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla.

Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tarkastuksen on oltava laaja. Oppilaalle tehdään peruskoulun aikana yhteensä yhdeksän terveystarkastusta. Lukiossa terveystarkastus tehdään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

Laaja-alaisella terveystarkastuksella tarkoitetaan valtakunnallisen terveystarkastusohjelman mukaista tietyissä ikävaiheissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden arviointia, jossa otetaan kantaa jatkotutkimuksen, hoidon ja tuen tarpeeseen ja samalla tehdään koululaiselle kouluterveydenhuollon suunnitelma. Eri tahojen yhteistyö, on erityisen tuen järjestämisen edellytys. Vanhempain hyvinvoinnin selvittäminen ja tukeminen laajoissa terveystarkastuksissa on tärkeä osa opiskelijan hyvinvoinnin edistämistä.

Laajaan terveystarkastukseen kuuluu opettajan arviointi oppilaan selviytymisestä vain niiltä osin, kuin se on välttämätöntä oppilaan hoidon ja tuen järjestämisessä. Arvioinnin antamiseen on oltava huoltajien kirjallinen suostumus.

Laajoista terveystarkastuksista laadittavat luokka- ja koulukohtaiset yhteenvedot tarjoavat myös koulukohtaista tietoa. Erilaiset kouluilla toteutettavat hyvinvointi- ja kiusaamiskyselyt ovat tärkeitä tietolähteitä, kuten myös oppilas ja –opiskelijahuoltopalvelujen henkilöstön kokemukset oppilaiden

ja opiskelijoiden esiintuomista epäkohdista ja hyvinvoinnista. Kouluterveydenhuolto tulee tehdä yhteenvedoja, kun THL on laatinut ao. lomakkeet.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään myös terveydenhoitajan ns. avoimista vastaanotoista. Terveydenhoitajan työaika on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta. Tämä tarkoittaa vastaanottoajan järjestämistä säännöllisesti.

4.3. Lastenneuvola

Lastenneuvolan terveydenhoitajat osallistuvat tarvittaessa esioppilaiden yksilökohtaisiin oppilashuoltopalaverihin.

4.4. Kuraattori asiakastyössä

Yksilökohtainen opiskeluhuoltotyö tarkoittaa tietylle oppilaalle annettavaan henkilökohtaista tukea sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhuoltoa. Yksilötasolla kuraattorin työ on tuen ja ohjauksen tarjoamista oppilaalle sekä koulunkäyntiin että sosiaaliseen ja psyykkiseen kehitykseen liittyvissä vaikeuksissa. Kuraattori edistää oppilaan sosiaalista kasvua ja toimintakykyä yksilö-, perhe-, ryhmä- ja luokkatyöskentelyn keinoin. Kuraattori ei hoida oppilaita vaan ohjaa tarvittaessa muiden palvelujen piiriin kuten perheneuvolaan. Kuraattori toimii opettajan tukena lapsen ja nuoren tai heidän perheensä avun tarpeen tunnistamisessa ja hoitotarpeen arvioimisessa sekä toimii tarvittaessa opettajan työparina perhetapaamisissa. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy.

Käytännössä Kuraattori tapaa kouluilla oppilaita / opiskelijoita ja heidän perheitään. Syynä kuraattorille ohjautumiseen voivat olla muun muassa yksinäisyys, kiusaaminen, poissaolot, ihmissuhdeongelmat, vaikeudet koulussa tai vapaa-ajalla. Asiakkuuden kesto määräytyy aina tapauskohtaisesti.

Oppilas voi ohjautua kuraattorille omasta aloitteestaan tai vanhempien toiveesta. Myös oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva tai muu ammattihenkilö, joka arvioi oppilaan olevan tuen tarpeessa, on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä koulupsykologiin tai -kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa. Yhteydenotosta on ilmoitettava huoltajalle. Joskus oppilaan pulmat ovat moninaisia, jolloin neuvotellaan kenen oppilashuollon palveluja antavan henkilön (terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori) osaamisalueeseen pulmat pääosin liittyvät. Oppilaiden tapaamiset perustuvat aina oppilaan ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää itseään koskevan asian kertomisen huoltajalle, mikäli se ei ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä kuraattorin palveluja. Kuraattorin kanssa käydyt keskustelut ovat aina luottamuksellisia. Kuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

4.5. Koulupsykologi asiakastyössä

Psykologi tukee lapsia, nuoria ja heidän perheitään antamalla neuvontaa ja ohjausta lasten ja nuorten kehitykseen, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Lasten, nuorten ja perheiden kanssa toteutettu keskusteluhoito voi olla yksilö-, perhe- tai ryhmämuotoista. Mitä pienemmistä lapsista on kyse, sen tärkeämpää on tavallisesti työskentely lapsen elämän tärkeiden aikuisten kanssa.

Psykologi voi selvittää ja arvioida lapsen ja nuoren kehityksessä, koulunkäynnissä, opiskelussa tai oppimisessa esiin tulevia pulmia. Arvioiden ja tutkimusten perusteella suunnitellaan, suositellaan ja ollaan mukana toteuttamassa tarvittavaa tukea ja toimenpiteitä.

Psyykkisen terveyden ja toisaalta oppimisen tuen tarpeet voivat myös nivoutua kiinteästi toisiinsa. Huoltajien/vanhempien sekä oppilaitoksen edustajien kanssa työskennellään tilanteen edellyttämällä tavalla ja tarvittaessa asiakastyössä esiin tulleita asioita voidaan asianomaisten suostumuksella käsitellä konsultatiivisesti koulun henkilökunnan kanssa, edistäen kyseisen oppilaan koulunkäyntiä ja koko koulu yhteisön hyvinvointia. Varsinaista terapiaa ja hoitoa tai jatkotutkimuksia varten oppilaat ohjataan terveystoimen palveluiden piiriin. Vakaviin, erikoissairaanhoidon vaatimiin mielen terveyden ongelmiin, kuten syömishäiriöihin tai itsetuhoisuuteen viittaavien piirteiden kohdalla oppilas ohjataan koululääkärille.

4.6. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa ja esiopetuksessa

Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää toimintaa, mutta siihen sisällytetään myös äkillisten sairauksien hoito ja ensiapu. Koulu/ esiopetuspäivän aikana oppilaalla on mahdollisuus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta (esim. äkilliset sairastumiset ja tapaturmat), kuten asetus edellyttää. Päiväkodin esioppilaille ennaltaehkäisevä toiminta on järjestetty lastenneuvolassa ja kiireellinen vastaanotto on Laitilan terveyskeskuksessa.

4.6.1. Lääkitys esiopetuksen ja koulupäivän aikana

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa/ esiopetuksessa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen.

Kouluja, päiväkoteja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työn-

tekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla.

Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla, astmaattikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai kehitysvammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana.

Tarvittaessa työntekijä (opettaja/koulunkäyntiohjaaja/terveydenhoitaja) voi annostella huoltajan toimittaman lääkeannoksen, mikäli se on tarkoitettu koulussa tai aamu- tai iltapäivätoiminnassa otettavaksi. Tällöin ohjeesta ja lääkkeen toimittamisesta vastaa ensi sijassa huoltaja ja lääkkeen antamisesta oppilaitoksen työntekijä.

4.7. Erityisruokavaliot

Koulun ja esiopetuksen varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Myös näiden ruokavalioiden tulee täyttää kouluruokailusta annetut säädökset, joiden mukaan aterioiden tulee olla tarkoituksenmukaisesti järjestettyjä ja ohjattuja, täysipainoisia ja maksuttomia.

Eettisistä tai uskonnollisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajien tai nuoren oman ilmoituksen perusteella. Näihin liittyvät koulun ja päiväkodin käytännöt sovitaan etukäteen ja tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama lausunto on välttämätön silloin, kun tarvitaan ruokavalio sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn, kuten vammaisuuden tai yli- tai alipainaisuuden johdosta. Väärinkäsitysten välttämiseksi ilmoitus erityisruokavaliosta ja sopivan ruokavalion kuvaus tehdään kirjallisesti tarkoitukseen laaditulla lomakkeella.

4.8. Opiskeluhoollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Kurinpitotoimiin johtaneet tilanteet voivat johtua monesta eri syystä. Niitä ovat usein edeltäneet erilaiset koulunkäyntiä ja opiskelua häirinneet tapahtumat. Kurinpitoon johtaneisiin tilanteisiin liittyy lähes poikkeuksetta piirteitä, jotka edellyttävät sekä välittömiä tukitoimia että pitkäjänteisempiä

ratkaisuja oppilaan ja opiskelijan koulunkäynnin tai opiskelun varmistamiseksi. Tarvittavat tukitoimet suunnitellaan moniammatillisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jonka kokoonpano päätetään erikseen kunkin tapauksen osalta.

Jos oppilas tai opiskelija on käyttäytymisellään uhannut turvallisuutta tai aiheuttanut toisille vaaraa, tarvitaan yksilöllisiä tukitoimia myös teon kohteiksi joutuneille. Asian käsitteleminen koko koulu-/esiopetusyhteisön tai oppilaitoksen tasolla lisää turvallisuutta ja ohjaa oppilaita ja opiskelijoita myös myöhemmin hakeutumaan tarvittaessa avun piiriin.

4.9. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Koulun/ esiopetuksen ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden, kuten nuorisotoimen, kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti tilanteissa, joissa kaivataan lapselle esim. apua harrastustoiminnan löytymiseen sosiaalisten taitojen lisäämiseksi tai syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen, jotta keskinäinen luottamus ja välttämättömän tiedon siirtäminen on sujuvaa ja lapsen edun mukaista. Kun oppilas on erikoissairaanhoidon asiakas, oppilaan verkostopalavereissa on kutsuttuna mukana koulun edustaja (opettaja, erityisopettaja tai rehtori). Vaikeissa kiusaamistapauksissa tai rikosasioissa koulun oppilashuoltoryhmä voi konsultoida myös poliisia.

5. YHTEISTYÖ TEHOSTETUN JA ERITYISEN TUEN, JOUSTAVAN PERUSOPETUKSEN SEKÄ SAIRAA-LAOPETUKSEN YHTEYDESSÄ

Oppilas saattaa tarvita oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita monenlaista tukea yhtä aikaa. Koulu tai päiväkotia auttaa oppilasta erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, opiskeluhuollollinen tuki, avustajapalvelut jne. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista. Oppilaalle annettava tuki jaetaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Jokaisella tuen tasolla voidaan käyttää kaikkia eri tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätökseen perustuvaa erityisopetusta.

Vuonna 2014 voimaan tullut opiskeluhuollon laisäädäntö erottaa toisistaan oppilas- ja opiskeluhuollolaissa säädetyn yksilökohtaisen opiskeluhuollon sekä perusopetuslaissa säädetyn oppimisen- ja koulunkäynnintuen. Yksilökohtainen opiskeluhuolto ja perusopetuslain mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki eroavat toisistaan oikeudellisesti. Molemmista lähtökohdista on yhteistyö ja vuorovaikutus oppilaan ja huoltajan kanssa. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu kuitenkin aina vapaaehtoisuuteen; kun taas oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Perusopetuslaissa säädetyn tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskelu-
huollon ammattihenkilöiden kanssa seuraavissa tilanteissa:

tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiske-
luhuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään opiskeluhuollon ammattihenkilöiden
kanssa moniammatillisena yhteistyönä selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta oppilaan ko-
konaistilanteesta. Näiden perusteella tehdään arvio erityisen tuen tarpeesta. Nämä kolme muodos-
tavat pedagogisen selvityksen.

Moniammatillisuuden toteuttamiseksi tähän käsittelyyn osallistuu opetushenkilöstön lisäksi käsitel-
tävän asian mukaan kouluterveydenhuoltoa ja/ tai psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäse-
niä. Oppilaan tai huoltajan suostumusta ei välttämättä tarvita oppilaan asian käsittelyyn edellä mai-
nituissa tapauksissa. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä oppilashuollon ammattihenkilöi-
den kanssa tehtävä moniammatillinen yhteistyö ei kuulu yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Tästä
syystä oppimisen ja koulunkäynnin tuen edellyttämää moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon
ammattihenkilöiden kanssa ei toteuteta oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisessa asiantuntijaryh-
mässä. Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.
Mukana ovat vain ne opettajat ja muut asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu
tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu.

Edellä kuvatun lakisäätetyn yhteistyön toteuttamistavasta ei ole tarkempia säännöksiä. Yhteistyö
voidaan toteuttaa esim. konsultoimalla opiskeluhuollon asiantuntijaa, jonka työtehtäviin oppilaan
asia kuuluu. Jos oppilaan tilanteen selvittäminen ja tarvittavien toimenpiteiden harkinta edellyttää
monipuolisempaa asiantuntemusta, asiankäsittelyä varten voidaan koota laajempi ryhmä. Ryhmä
kootaan tapauskohtaisesti.

Oppilaan oppimista, koulunkäyntiä sekä yleisen tuen riittävyttä tulee seurata säännöllisesti. Seu-
rantaa tekevät opettajat ja opiskeluhuollon ammattihenkilöt yhteistyössä. Erityisesti seurataan,
eristääkö oppilaan saama tuki oppimista ja vaikuttaako se myönteisesti koulunkäyntiin. Eri tilan-
teissa, esim. oppilaan terveystarkastusten yhteydessä tai yhteistyössä huoltajien kanssa voi nousta
esiin myös uusia tuen tarpeita.

6. OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opetuksen jär-
jestäjä ja koulut tiedottavat yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menet-
telytavoista.

Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun/ päiväkodin vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta koulu yhteisön jäsenenä. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko koulu yhteisön hyvinvointia.

On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun/ päiväkodin kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa. Koulun/ päiväkodin on oltava yhteistyössä huoltajan kanssa niin, että hän voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Kodin ja koulun/ päiväkodin yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Vastuu kodin ja koulun/ päiväkodin yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun/ päiväkodin henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun/ päiväkodin yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

7. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Opiskelu huollon ja sen palveluiden toteuttamista pitää säännöllisesti seurata ja arvioida yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Laitilassa opiskelusuunnitelman toteuttamisesta ja seuraamisesta vastaa koulutuksen järjestäjän asettama monialainen opiskelu huollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä arvioi opiskelu huollon suunnitelman toteuttamista vuosittain. Ohjausryhmään kuuluvat ainakin sivistystoimenjohtaja, rehtorit, varhaiskasvatusjohtajat, psykologi, kuraattori, lastensuojelun avo huollon sosiaalityöntekijä, perheneuvolan työntekijä, kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri. Kerran valtuustokaudessa ohjausryhmä pyrkii järjestämään opiskelijoille ja heidän huoltajilleen kyselyn Laitilan kaupungin opiskelu huolto palveluista. Tätä palautetta hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa päivitettäessä ja kaupungin talouskauden talous suunnitelmaa tehtäessä.

Ohjausryhmän arviointi perustuu perusopetuksessa ja lukiossa joka toinen vuosi tehtävään Kouluterveyskyselyyn (tai vastaavaan), joka kolmas vuosi jokaisessa toimipisteessä tehtäviin ympäristön terveellisyys ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksiin ja joka toinen vuosi perusopetuksessa ja lukiossa tehtävään OPH - THL -kyselyyn.

Opiskeluhoiltopalveluista huoltajat saavat tietoa tiedotteista, toimintakertomuksista ja internet – sivuilta. Myös opiskeluhoilto toiminnan keskeiset tulokset kerrotaan huoltajille edellä mainituissa kanavissa.

Tämä opiskeluhoilto suunnitelma päivitetään kerran valtuustokaudessa ja vähintään vuoden kuluessa, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on päivitetty.

8. OPISKELUHOILTO LAITILAN KAUPUNGIN PÄIVÄKODEISSA

8.1. Opiskeluhoilto kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut päiväkodeissa

Oppilashuoltoa pyritään kehittämään päiväkodeissa tavoitteellisesti ja jatkuvasti. Varhaiskasvatusjohtaja kutsuu yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän koolle kerran lukukaudessa. Ryhmä on nimeltään hyvinvointiryhmä. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä voi kokoontua tarpeen mukaan joko esiope- tuksen yhteisenä ryhmänä tai yksikkökohtaisina ryhminä. Kyseiseen kokoukseen osallistuvat oppi- lashuoltohenkilöstön lisäksi opettajat, huoltajien edustaja (-t). Tarvittaessa kokoukseen voidaan kutsua myös ravitsemustyöntekijät ja siistijät.

Päiväkotien oppilashuoltotoiminnassa on yhtenä tavoitteena läpinäkyvyys. Sen takia kaikki yhteisöl- lisen oppilashuolto kokousmuistiot lähetetään kaikille huoltajille luettaviksi Wilman kautta. Käytet- tävissä olevat oppilashuoltopalvelut ovat helposti saatavissa ja tuki järjestyy akuuteissa tilanteissa- kin nopeasti. Oppilashuoltohenkilöstöstä erityisesti kuraattorit ja psykologit ovat tavattavissa tar- peen mukaan päiväkodeissa.

8.2. Yhteisöllinen opiskeluhoilto päiväkodeissa

Varhaiskasvatusjohtaja kutsuu yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän koolle vähintään kerran lukukau- dessa. Varhaiskasvatusjohtaja laatii yhteisöllisiin oppilashuoltoryhmän kokouksiin esityslistat hy- vissä ajoin ennen kokousta yhteistyössä päiväkodin opetushenkilökunnan ja oppilashuoltohenkilös- tön kanssa. Kokousmuistio lähetetään kaikkiin koteihin Wilman kautta.

8.3. Yksilökohtaisen opiskeluhoilto järjestäminen päiväkodeissa

Yksilökohtaisen oppilashuolto toiminta osa tärkeä osa päiväkotien arkea. Tavoitteena on kehittää päiväkotien toimintakulttuureja tunnistamaan ja tiedostamaan yksilökohtaisen oppilashuolto tarve arjessa. Tavoitteena on kehittää päiväkotien toimintakulttuureja tunnistamaan ja tiedosta- maan yksilökohtaisen oppilashuolto tarve päiväkodin arjessa. Opettajien hyvä tietotaito auttaa

tunnistamaan yksittäisen oppilaan oppilashuollollisen tuen tarpeen ajoissa ja tarvittavien tukitoimien suunnitteleminen aloitetaan riittävän aikaisin. Vaitiolo-velvollisuuden noudattaminen on tärkeää. Yksittäisen oppilaan asioista puhutaan vain niiden opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön jäsenten kanssa, joiden on välttämätöntä tietää yksittäisen oppilaan asioista.

8.4. Opiskelu- ja huollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa päiväkodissa

Oppilashuollolliset asiat ovat usein arkaluontoisia ja asioista saattaa olla aluksi vaikea puhua. Tämän takia on erittäin tärkeää, että päiväkodin opetushenkilökunta kohtelee sekä oppilaita että heidän vanhempiansa arvostavasti. Yksilökohtaisissa oppilashuollollisissa asioissa on huomioitava vaitiolo-velvollisuuksiin liittyvät asiat ja kysyä huoltajilta lupa-asiat ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Kun huoltajalle, lapselle itselleen, ohjaajalle, varhaiskasvatusjohtajalle tai opettajalle herää ajatus opiskelijahuollon tarpeesta, otetaan yhteyttä sekä huoltajaan että opiskelijahuollon henkilöstöön. Opiskelijahuollon henkilöstö päättää yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa kuka/ketkä ottavat asian hoidettavakseen.

8.5. Opiskelu- ja huollon suunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskelu- ja huollon suunnitelman pääkohdat käydään läpi henkilöstön kanssa vuosittain ja uuden henkilöstön kanssa perehdytysvaiheessa. Varhaiskasvatusjohtaja käy säännöllisiä keskusteluja henkilökuntansa ja opiskelijahuoltohenkilökunnan kanssa oppilastapauksista ja varmistaa näin suunnitelman toteutumista. Hyvinvointiryhmissä pohditaan joka vuosi toiminnan kehittämistä.

Opettajakokouksissa nostetaan suunnitelmallisesti esille oppilashuollolliset asiat ja niiden seuraminen. Jatkuvaa johtamispuhetta ylläpitämällä oppilashuollolliset asiat tulevat kaikille henkilökunnan jäsenille tutuiksi ja ilmeneviin haasteisiin osataan puuttua riittävän aikaisin. Oleellista on oppilaista huolehtiva ja heitä arvostava ilmapiiri. Tällöin päiväkodin ilmapiiristä on mahdollista luoda kaikille lapsille turvallinen ja kannustava. Parhaassa tapauksessa oppilashuollollisten haasteiden syntymistä voidaan tällä tavalla merkittävästi ennaltaehkäistä.